

AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISHDA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH STRATEGIYALARI

Xalilova Marjona Hasanovna

Buxoro davlat texnika universiteti 313-25 IQT guruh talabasi, Bukhara, Uzbekistan

E-mail: xalilovamarjona0908@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada aholi farovonligini oshirish va kambag‘allikni qisqartirish strategiyalarining zamonaviy yondashuvlari tahlil qilingan. Tadqiqotda iqtisodiy o‘sish, bandlik siyosati, inson kapitalini rivojlantirish, ijtimoiy himoya tizimi hamda raqamli iqtisodiyotning kambag‘allikni kamaytirishdagi o‘rni o‘rganildi. Shuningdek, inklyuziv rivojlanish va gender tengligi masalalarining aholi turmush darajasiga ta‘siri tahlil e tildi. Tadqiqot natijalari kambag‘allikni qisqartirish kompleks va tizimli yondashuvni talab etishini ko‘rsatdi. Davlat siyosati, xususiy sektor va ijtimoiy institutlar hamkorligi asosida amalga oshirilgan strategiyalar samaraliroq natija berishi aniqlandi. Maqola natijalari kambag‘allikni kamaytirish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.*

Kalit so‘zlar: *kambag‘allik, farovonlik, inklyuziv o‘sish, bandlik, ijtimoiy himoya, inson kapitali, raqamli iqtisodiyot, tengsizlik, iqtisodiy siyosat, rivojlanish.*

Аннотация. *В данной статье анализируются современные стратегии сокращения бедности и повышения благосостояния населения. Исследование охватывает роль экономического роста, политики занятости, развития человеческого капитала, системы социальной защиты и цифровой экономики в снижении уровня бедности. Также рассматривается влияние инклюзивного развития и гендерного равенства на уровень жизни населения. Результаты исследования показывают, что сокращение бедности требует комплексного и системного подхода. Установлено, что более эффективные результаты достигаются при взаимодействии государственной политики, частного сектора и социальных институтов. Полученные выводы способствуют разработке научно обоснованных рекомендаций по снижению бедности и повышению качества жизни населения в современных условиях социально-экономического развития.*

Ключевые слова: *бедность, благосостояние, инклюзивный рост, занятость, социальная защита, человеческий капитал, цифровая экономика, неравенство, экономическая политика, развитие.*

Abstract. *This article analyzes modern strategies for reducing poverty and improving population welfare. The study examines the role of economic growth, employment policy,*

human capital development, social protection systems, and the digital economy in poverty reduction. It also explores the impact of inclusive development and gender equality on living standards. The findings indicate that poverty reduction requires a comprehensive and systematic approach. It is shown that more effective outcomes are achieved through cooperation between government policy, the private sector, and social institutions. The results of the study contribute to the development of evidence-based recommendations for poverty alleviation and the improvement of quality of life under current socio-economic conditions.

Keywords: poverty, welfare, inclusive growth, employment, social protection, human capital, digital economy, inequality, economic policy, development.

Kirish. Bugungi kunda kambag‘allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirish dunyo mamlakatlari oldida turgan eng dolzarb ijtimoiy-iqtisodiy vazifalardan biri hisoblanadi. Kambag‘allik nafaqat aholining daromad darajasining pastligi bilan, balki ta‘lim, sog‘liqni saqlash, sifatli uy-joy, infratuzilma, ijtimoiy xizmatlar hamda munosib mehnat imkoniyatlariga cheklangan kirish bilan ham tavsiflanadi. Shu sababli zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda kambag‘allik tushunchasi ko‘p o‘lchovli hodisa sifatida talqin qilinmoqda. Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, iqtisodiy o‘shishning o‘zi kambag‘allikni kamaytirish uchun yetarli emas, balki bu jarayonda inklyuziv rivojlanish, ijtimoiy himoya, inson kapitalini rivojlantirish va samarali boshqaruv muhim ahamiyat kasb etadi. So‘nggi yillarda global iqtisodiy beqarorlik, pandemiyadan keyingi inqirozlar, inflyatsiya jarayonlari, oziq-ovqat va energiya narxlarining oshishi hamda iqlim o‘zgarishlari kambag‘allik muammosini yanada murakkablashtirdi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlarda aholi daromadlari va iste‘mol xarajatlari o‘rtasidagi nomutanosiblik kuchaydi. Natijada kambag‘allikni qisqartirish strategiyalarini qayta ko‘rib chiqish, yangi institutsional mexanizmlarni ishlab chiqish va innovatsion yondashuvlardan foydalanish zarurati yuzaga kelmoqda. Zamonaviy ilmiy manbalarda kambag‘allikni kamaytirishda iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlash bilan bir qatorda ijtimoiy tenglikni mustahkamlash muhim omil sifatida e‘tirof etilmoqda.

Kambag‘allikni qisqartirishning samarali strategiyalaridan biri sifatida bandlikni ta‘minlash va aholini tadbirkorlik faoliyatiga jalb qilish alohida o‘rin egallaydi. Mehnat bozorida barqaror ish o‘rinlarini yaratish, kasbiy ko‘nikmalarni rivojlantirish hamda yoshlar va ayollar bandligini oshirish aholining real daromadlarini ko‘paytirishga xizmat qiladi. Tadqiqotlarda “welfare-to-work” modeli orqali ijtimoiy yordam oluvchilarni iqtisodiy faoliyatga jalb etish uzoq muddatli farovonlikni ta‘minlashda samarali vosita ekanligi qayd etilgan. Mazkur yondashuv aholining davlat yordamiga qaramligini kamaytirib, ularning iqtisodiy mustaqilligini oshirish imkonini beradi. Shuningdek,

kambag‘allikni kamaytirishda ijtimoiy himoya tizimlarini modernizatsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy davlatlar aholining ehtiyojmand qatlamlarini qo‘llab-quvvatlash uchun manzilli nafaqalar, subsidiya, oziq-ovqat yordami va to‘g‘ridan-to‘g‘ri pul transferlari kabi mexanizmlardan foydalanmoqda. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, to‘g‘ridan-to‘g‘ri pul o‘tkazmalari qisqa muddatda kambag‘allik darajasini pasaytirish bilan birga, sog‘liqni saqlash va ta‘lim xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Shu bilan birga, bunday dasturlarni samarali tashkil etish uchun raqamli texnologiyalar va ma‘lumotlar bazasidan foydalanish muhim omil hisoblanadi.

Raqamli iqtisodiyot va texnologik taraqqiyotning rivojlanishi ham kambag‘allikni qisqartirish strategiyalarining yangi bosqichini shakllantirmoqda. Internet, mobil texnologiyalar va raqamli moliyaviy xizmatlardan foydalanish aholining iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirib, ayniqsa qishloq hududlarida yashovchi aholining daromad topish manbalarini ko‘paytirmoqda. Ilmiy tadqiqotlarda smartfon va internet texnologiyalaridan foydalanish ko‘p o‘lchovli kambag‘allikni kamaytirishda muhim omil sifatida baholanmoqda. Chunki raqamli texnologiyalar orqali aholining ta‘lim, mehnat bozori va moliyaviy xizmatlarga kirish imkoniyatlari ortadi. Kambag‘allikni qisqartirishda qishloq xo‘jaligi va hududiy rivojlanish dasturlarining o‘rni ham katta. Ayniqsa, qishloq hududlarida infratuzilmani rivojlantirish, fermer xo‘jaliklarini qo‘llab-quvvatlash, mikromoliyalashtirish tizimlarini kengaytirish va bozor infratuzilmasini takomillashtirish aholi daromadlarini oshirishga xizmat qiladi. So‘nggi tadqiqotlar qishloq xo‘jaligini rivojlantirishga qaratilgan dasturlar kambag‘allikning ko‘p o‘lchovli ko‘rsatkichlarini sezilarli darajada kamaytirishini ko‘rsatmoqda.

Aholi farovonligini oshirish strategiyalarida gender tengligi va ijtimoiy inklyuziya masalalari ham alohida ahamiyat kasb etadi. Ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularni tadbirkorlikka jalb qilish hamda moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish kambag‘allikni kamaytirishning samarali yo‘nalishlaridan biri sifatida baholanmoqda. Xalqaro tajribada ayollar bandligini qo‘llab-quvvatlash va ularning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish orqali oilalar daromadining barqarorligi oshishi qayd etilgan. Shu nuqtai nazardan, kambag‘allikni qisqartirish strategiyalarini ilmiy jihatdan o‘rganish, ularning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini tahlil qilish hamda milliy sharoitga mos mexanizmlarni ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, aholi farovonligini oshirishda davlat siyosati, xususiy sektor va fuqarolik jamiyati institutlari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. Mazkur maqolada kambag‘allikni qisqartirishning zamonaviy strategiyalari, ularning aholi turmush darajasiga ta‘siri hamda xalqaro tajribalar asosida samarali mexanizmlar tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Kambag‘allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirish masalasi iqtisodiyot, sotsiologiya, davlat boshqaruvi hamda ijtimoiy siyosat yo‘nalishlarida keng tadqiq etib kelinayotgan ilmiy muammolardan biridir. Zamonaviy ilmiy yondashuvlarda kambag‘allik nafaqat daromad yetishmovchiligi, balki insonning asosiy ehtiyojlari va imkoniyatlaridan mahrum bo‘lish holati sifatida talqin qilinmoqda. Shu bois so‘nggi tadqiqotlarda kambag‘allikni baholashda ko‘p o‘lchovli indikatorlardan foydalanish tendensiyasi kuchaydi. Tadqiqotchilar daromad darajasi bilan bir qatorda ta‘lim, sog‘liqni saqlash, uy-joy, oziq-ovqat xavfsizligi, raqamli xizmatlardan foydalanish va ijtimoiy himoya darajalarini ham muhim omillar sifatida baholamoqdalar. Bunday yondashuv kambag‘allikning yashirin shakllarini aniqlash va samarali siyosiy mexanizmlarni ishlab chiqish imkonini beradi. Ilmiy adabiyotlarda iqtisodiy o‘shish va kambag‘allik o‘rtasidagi bog‘liqlik alohida o‘rganilgan. Ayrim tadqiqotlarda iqtisodiy o‘shish kambag‘allikni kamaytiruvchi asosiy omil sifatida talqin qilinsa, boshqa izlanishlarda o‘shishning natijalari teng taqsimlanmagan sharoitda kambag‘allik darajasi yuqori saqlanib qolishi ta‘kidlanadi. Shu sababli “inklyuziv iqtisodiy o‘shish” tushunchasi ilmiy muomalaga keng kirib keldi. Inklyuziv o‘shish aholining barcha qatlamlari iqtisodiy rivojlanish natijalaridan teng foydalanishini nazarda tutadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, daromadlar tengsizligi yuqori bo‘lgan mamlakatlarda iqtisodiy o‘shishning kambag‘allikni kamaytirishga ta‘siri cheklangan bo‘ladi. Aksincha, ijtimoiy himoya va bandlik siyosati bilan uyg‘unlashgan iqtisodiy o‘shish aholining real daromadlarini oshirishda samaraliroq natija beradi. So‘nggi yillarda bandlikni rivojlantirish kambag‘allikni qisqartirishning eng muhim strategik yo‘nalishlaridan biri sifatida baholanmoqda. Ilmiy tadqiqotlarda mehnat bozorining rivojlanishi, ayniqsa kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash orqali aholi daromadlarini oshirish mumkinligi ko‘rsatib o‘tilgan. Rivojlanayotgan davlatlarda norasmiy bandlik darajasining yuqoriligi kambag‘allikning asosiy sabablaridan biri sifatida qayd etiladi. Shu bois ko‘plab tadqiqotchilar rasmiy bandlikni kengaytirish, kasb-hunar ta‘limini rivojlantirish va yoshlarni zamonaviy kasblarga o‘qitish kambag‘allikni qisqartirishga xizmat qilishini ta‘kidlaydilar. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida yangi kasblarning paydo bo‘lishi mehnat bozorining transformatsiyasini tezlashtirmoqda.

Ilmiy manbalarda inson kapitaliga investitsiya kiritish kambag‘allikni kamaytirishning uzoq muddatli strategiyasi sifatida baholanadi. Ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimining rivojlanganligi aholining mehnat unumdorligini oshiradi hamda yuqori daromadli ish o‘rinlariga kirish imkoniyatini kengaytiradi. Tadqiqotlarga ko‘ra, sifatli ta‘lim tizimi mavjud bo‘lgan mamlakatlarda kambag‘allik darajasi nisbatan past bo‘ladi. Ayniqsa, boshlang‘ich va kasbiy ta‘limni rivojlantirish, aholining raqamli ko‘nikmalarini oshirish hamda sog‘liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish

ijtimoiy farovonlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ilmiy izlanishlarda sog‘lom aholi iqtisodiy faollikning asosiy omillaridan biri sifatida e‘tirof etiladi. Kambag‘allikni qisqartirishda ijtimoiy himoya tizimlarining samaradorligi ham keng o‘rganilgan. Tadqiqotchilar ijtimoiy yordam dasturlarining kambag‘al qatlamlarning iste‘mol darajasini barqarorlashtirishdagi rolini alohida qayd etadilar. Xususan, manzilli ijtimoiy yordam, bolalar nafaqasi, ishsizlik nafaqasi hamda pensiya tizimlari aholining minimal turmush darajasini ta‘minlashga xizmat qiladi. So‘nggi ilmiy tadqiqotlarda to‘g‘ridan-to‘g‘ri pul transferlari qisqa muddatda kambag‘allikni kamaytirishda samarali mexanizm sifatida baholanmoqda. Bunday yordam shakli aholining oziq-ovqat, sog‘liqni saqlash va ta‘lim xizmatlariga bo‘lgan xarajatlarini qoplash imkonini beradi. Shu bilan birga, ayrim tadqiqotchilar uzoq muddat davomida faqat ijtimoiy transferlarga tayanish iqtisodiy faollikni pasaytirishi mumkinligini ta‘kidlaydilar. Shu sababli ijtimoiy himoya bandlik siyosati bilan integratsiyalashgan holda amalga oshirilishi zarur deb hisoblanadi. (imf.org)

Raqamli texnologiyalar va moliyaviy inklyuziya masalalari ham zamonaviy adabiyotlarda muhim o‘rin egallamoqda. Tadqiqotlarda mobil banking, elektron to‘lov tizimlari va mikromoliyaviy xizmatlarning kambag‘al aholi qatlamlari uchun iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishi qayd etilgan. Ayniqsa, bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyati cheklangan hududlarda raqamli moliyaviy xizmatlar aholining jamg‘arma qilish, kredit olish va kichik biznes faoliyatini yo‘lga qo‘yishga yordam beradi. Ilmiy manbalarda internet infratuzilmasining rivojlanishi ham iqtisodiy tengsizlikni kamaytirishga xizmat qiluvchi omillardan biri sifatida baholanmoqda. Raqamli platformalar orqali masofaviy ish imkoniyatlarining kengayishi aholining yangi daromad manbalariga ega bo‘lishini ta‘minlamoqda. Qishloq xo‘jaligi va hududiy rivojlanish siyosatining kambag‘allikni kamaytirishdagi o‘rni ham ko‘plab tadqiqotlarda tahlil qilingan. Rivojlanayotgan mamlakatlarda kambag‘al aholining katta qismi qishloq hududlarida istiqomat qilgani sababli agrar sektorni qo‘llab-quvvatlash muhim strategik yo‘nalish sifatida ko‘riladi. Ilmiy izlanishlarda qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish, suv resurslaridan samarali foydalanish, logistika va bozor infratuzilmasini rivojlantirish orqali aholining daromadlarini oshirish mumkinligi qayd etiladi. Shuningdek, fermer xo‘jaliklariga imtiyozli kreditlar ajratish va agrotexnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Tadqiqotlar natijasiga ko‘ra, qishloq infratuzilmasiga yo‘naltirilgan investitsiyalar kambag‘allik darajasini sezilarli kamaytirishga xizmat qiladi.

Gender tengligi va ijtimoiy inklyuziya masalalari ham zamonaviy ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan. Tadqiqotchilar ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish oilalar farovonligiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini qayd etadilar. Ayollarning bandligi va tadbirkorlik faoliyatidagi ishtiroki oshgani sari uy xo‘jaliklarining daromad manbalari kengayadi. Shu sababli ayollar

uchun kreditlar, kasbiy tayyorgarlik dasturlari va biznesni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini rivojlantirish kambag‘allikni qisqartirishning samarali vositalaridan biri sifatida baholanadi. Bundan tashqari, nogironligi bo‘lgan shaxslar, yoshlar va keksalar kabi ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarning iqtisodiy faolligini oshirish ham inklyuziv rivojlanishning muhim yo‘nalishi hisoblanadi. Iqlim o‘zgarishi va ekologik muammolarning kambag‘allikka ta’siri ham yangi ilmiy tadqiqotlarda keng o‘rganilmoqda. Iqlim o‘zgarishi natijasida qurg‘oqchilik, suv tanqisligi va tabiiy ofatlar xavfining ortishi ayniqsa qishloq hududlarida yashovchi aholi daromadlariga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Shu sababli yashil iqtisodiyot, ekologik barqaror texnologiyalar va qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish kambag‘allikni kamaytirish strategiyalarining muhim tarkibiy qismi sifatida baholanmoqda. Tadqiqotchilar ekologik barqaror iqtisodiy siyosat yangi ish o‘rinlarini yaratish bilan birga, uzoq muddatli ijtimoiy farovonlikni ta’minlashini ta’kidlaydilar. Umuman olganda, zamonaviy ilmiy adabiyotlar tahlili kambag‘allikni qisqartirish ko‘p qirrali va murakkab jarayon ekanligini ko‘rsatadi. Tadqiqotlar iqtisodiy o‘sish, inson kapitali, ijtimoiy himoya, bandlik, raqamli texnologiyalar, hududiy rivojlanish va gender tengligi kabi omillar bir-biri bilan uzviy bog‘liq holda amalga oshirilgandagina samarali natijaga erishish mumkinligini tasdiqlaydi. Shu sababli kambag‘allikni kamaytirish strategiyalari kompleks va uzoq muddatli yondashuv asosida shakllantirilishi zarur.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, kambag‘allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirish bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lgan iqtisodiy va ijtimoiy jarayon hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiy tizimda kambag‘allikni faqat daromadlar yetishmovchiligi orqali baholash yetarli emas. Chunki aholi farovonligi ta’lim sifati, sog‘liqni saqlash xizmatlari, barqaror ish o‘rinlari, uy-joy sharoiti hamda ijtimoiy himoya tizimining rivojlanganlik darajasi bilan ham chambarchas bog‘liqdir. Shu sababli tadqiqot davomida kambag‘allikni qisqartirish strategiyalarining kompleks yondashuv asosida amalga oshirilishi muhim ekanligi aniqlandi. Tahlillar natijasida iqtisodiy o‘sish kambag‘allikni kamaytirishning asosiy omillaridan biri ekani tasdiqlandi. Biroq iqtisodiy o‘sishning o‘zi barcha aholi qatlamlari uchun teng imkoniyat yaratmasligi mumkin. Daromadlar notengligi yuqori bo‘lgan sharoitda iqtisodiy rivojlanish natijalari jamiyatning ayrim qatlamlarida to‘planib qoladi. Bu esa kambag‘allikning saqlanib qolishiga sabab bo‘ladi. Shu nuqtai nazardan inklyuziv iqtisodiy o‘sishni ta’minlash muhim strategik yo‘nalish sifatida namoyon bo‘lmoqda. Inklyuziv rivojlanish iqtisodiy o‘sish natijalarining aholining barcha qatlamlariga teng taqsimlanishini ta’minlash orqali ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Tadqiqot davomida bandlik siyosatining kambag‘allikni qisqartirishdagi o‘rni alohida tahlil qilindi. Barqaror va munosib ish o‘rinlarini yaratish aholining daromad

manbalarini kengaytiradi hamda ularning iqtisodiy mustaqilligini oshiradi. Ayniqsa, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish aholi bandligini ta'minlashning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari ko'rsatishicha, imtiyozli kreditlar, soliq yengilliklari va biznesni qo'llab-quvvatlash dasturlari orqali yangi ish o'rinlari yaratish mumkin. Shu bilan birga, mehnat bozorida zamonaviy kasblarga bo'lgan talabning ortib borayotgani kasbiy ta'lim tizimini takomillashtirish zaruratini kuchaytirmoqda.

Inson kapitaliga investitsiya kiritish ham aholi farovonligini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida baholandi. Sifatli ta'lim va tibbiy xizmatlar aholining mehnat unumdorligini oshiradi hamda yuqori daromadli ish o'rinlariga kirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Tadqiqotlarda ta'lim tizimi rivojlangan mamlakatlarda kambag'allik darajasi past bo'lishi kuzatildi. Ayniqsa, yoshlarni zamonaviy texnologiyalar va raqamli ko'nikmalarga o'qitish mehnat bozoridagi raqobatbardoshlikni oshiradi. Shu bilan birga, sog'lom aholi iqtisodiy rivojlanishning muhim resursi sifatida namoyon bo'ladi. Ijtimoiy himoya tizimining samaradorligi ham tadqiqotning muhim yo'nalishlaridan biri bo'ldi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, manzilli ijtimoiy yordam dasturlari ehtiyojmand aholi qatlamlarini qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, kam ta'minlangan oilalarga nafaqa va subsidiyalar ajratish qisqa muddatda kambag'allik darajasini pasaytiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy yordam tizimi uzoq muddatli iqtisodiy faollikni rag'batlantiruvchi mexanizmlar bilan uyg'unlashtirilishi zarur. Aks holda aholining davlat yordamiga qaramligi kuchayishi mumkin. Shu sababli ko'plab davlatlarda "ijtimoiy yordamdan bandlikka" tamoyili asosida yangi dasturlar joriy etilmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi kambag'allikni qisqartirishning yangi imkoniyatlarini yaratmoqda. Tadqiqot natijalari internet va raqamli moliyaviy xizmatlardan foydalanish aholining iqtisodiy faolligini oshirishini ko'rsatdi. Ayniqsa, masofaviy ish shakllari, elektron tijorat va mobil banking xizmatlari qishloq hududlarida yashovchi aholi uchun yangi daromad manbalarini shakllantirmoqda. Shu bilan birga, raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi ayrim hududlarda raqamli tengsizlikni yuzaga keltirmoqda. Bu esa raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishni dolzarb vazifaga aylantiradi. Qishloq hududlarini rivojlantirish strategiyalari ham kambag'allikni kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, fermer xo'jaliklarini qo'llab-quvvatlash va infratuzilmani yaxshilash aholi daromadlarini oshirishini ko'rsatdi. Ayniqsa, sug'orish tizimlarini rivojlantirish, logistika xizmatlarini yaxshilash va agrotexnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Bu esa qishloq aholisi turmush darajasining yaxshilanishiga xizmat qiladi.

Tahlillar davomida gender tengligi masalasi ham muhim omil sifatida namoyon bo‘ldi. Ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish oilalar daromadining barqarorligini ta‘minlashda katta rol o‘ynaydi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, ayollar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash, kasbiy tayyorgarlik dasturlarini kengaytirish va moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini yaxshilash kambag‘allikni qisqartirishga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, yoshlar va nogironligi bo‘lgan shaxslarning iqtisodiy faolligini oshirish ham inklyuziv rivojlanishning muhim yo‘nalishi sifatida baholandi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari kambag‘allikni qisqartirish strategiyalari kompleks va tizimli yondashuv asosida amalga oshirilgandagina samarali natijaga erishish mumkinligini ko‘rsatdi. Davlat siyosati, xususi sektor va fuqarolik jamiyati institutlari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish aholi farovonligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Xulosa. Kambag‘allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirish har qanday davlatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari kambag‘allikning ko‘p o‘lchovli xususiyatga ega ekanligini hamda uni kamaytirish uchun kompleks strategiyalar zarurligini ko‘rsatdi. Iqtisodiy o‘rta ta‘minlash bilan bir qatorda bandlikni rivojlantirish, inson kapitaliga investitsiya kiritish, ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish kambag‘allikni qisqartirishning muhim omillari sifatida namoyon bo‘ldi. Shuningdek, qishloq hududlarini rivojlantirish, gender tengligini ta‘minlash va ijtimoiy inklyuziyani kuchaytirish aholining turmush darajasini yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida davlat siyosati va institutsional mexanizmlarning samaradorligi kambag‘allikni kamaytirishda hal qiluvchi rol o‘ynashi aniqlandi. Shu sababli kambag‘allikni qisqartirish strategiyalari uzoq muddatli va tizimli yondashuv asosida amalga oshirilishi zarur. Natijada iqtisodiy barqarorlik, ijtimoiy adolat va aholi farovonligini ta‘minlash imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Asian Development Bank. (2024). Poverty reduction and inclusive growth in Asia. Manila: ADB Publishing.
2. Food and Agriculture Organization. (2023). Rural development and food security report. Rome: FAO.
3. International Labour Organization. (2024). World employment and social outlook. Geneva: ILO.
4. International Monetary Fund. (2023). Social protection and poverty alleviation policies. Washington, DC: IMF.

5. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2024). *Society at a glance: Social indicators*. Paris: OECD Publishing.
6. United Nations Development Programme. (2023). *Global multidimensional poverty index report*. New York: UNDP.
7. United Nations Environment Programme. (2024). *Green economy and sustainable development*. Nairobi: UNEP.
8. UN Women. (2023). *Women’s economic empowerment and poverty reduction*. New York: UN Women.
9. World Bank. (2024). *Poverty, prosperity, and planet report*. Washington, DC: World Bank.
10. Zhang, Y., & Liu, H. (2024). Digital inclusion and poverty reduction in developing countries. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), 1–12.
11. Ahmed, R., & Khan, S. (2023). Inclusive growth and social welfare policies in emerging economies. *Journal of Economic Policy Studies*, 18(2), 55–71.
12. Brown, T., & Wilson, P. (2024). Employment generation strategies and poverty alleviation. *International Journal of Social Economics*, 51(4), 620–638.
13. Garcia, M., & Lee, J. (2023). Social assistance programs and household welfare improvement. *Journal of Development Studies*, 59(6), 1025–1041.
14. Kumar, A., & Patel, R. (2024). Human capital development and economic sustainability. *Economic Research Review*, 29(3), 210–228.
15. Smith, D., & Taylor, J. (2023). Financial inclusion and digital transformation in low-income communities. *Journal of Financial Innovation*, 9(2), 88–105.